

**Älvsjö
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
September 2017**

stockholm.se

Älvsjö handlingsplan mot våldsbejakande extremism
2 (14)

Älvsjö handlingsplan mot våldsbejakande extremism
April 2017

Dnr: 1.2.1.87-2017
Utgivningsdatum: 2017-05-16
Kontaktperson: Carite Ericsson

Innehåll

Inledning	4
Definitioner	4
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige.....	5
Lokal lägesbild	7
Förebyggande arbete	10
Förhinderande arbete	12
Tidig upptäckt	12
Avhopparverksamhet	13
Stöd till anhöriga.....	13
Utbildning	13
Uppföljning	14

Inledning

Våldsbejakande extremistmiljöer kan utgöra ett hot mot samhällets grundläggande struktur, dess styrelseskick eller de politiska företrädarna på olika nivåer. På så sätt kan våldsbejakande extremistmiljöer utgöra ett hot mot hela demokratin och dessutom ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter. Den som inom en extremistisk miljö begår brott för sin sak, eller stödjer att ideologiskt motiverade brott begås, har tagit sig rätten till tolkningsföreträde och anser sig agera med ett ärofyllt uppdrag där målet är det som de själva uppfattar är det bästa för samhället. Den demokratiska processen underkänns av extremisterna och de ser det därför som motiverat att ta till odemokratiska metoder i kampen för att uppnå det de uppfattar vara det ideala samhället.¹

I maj 2016 beslutade kommunstyrelsen stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism.² I riktlinjerna framgår att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta en lokal handlingsplan. Syftet med handlingsplanerna är att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå. Handlingsplanerna bör inbegripa även externa aktörer som kan identifieras för de åtgärder som avses genomföras och tydliggöra vilka aktörer som är ansvariga för arbetet.

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism följs upp under mål 1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar.

Definitioner ³

Nedan framgår definitioner av olika begrepp som används kring våldsbejakande extremism.

---

¹ *Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser* (Ds 2014:4), s. 17

² Dnr 155-943/2015

³ *Ibid*, s. 20-23

Våldsbejakande – med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

Radikalisering är en social process och det finns olika uppfattningar om hur processen går till. För att skilja ut den icke-våldsbejakande radikaliseringsprocessen används här Säkerhetspolisens smalare definition:

Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utöver ideologiskt motiverat våld för att främja en sak.

De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter i radikaliseringsprocessen oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats.

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

Tre olika våldsbejakande extremistiska miljöer beskrivs; den autonoma miljön, vit makt-miljön och den islamistiska extremistiska miljön ⁽⁴⁾.

Autonoma miljön

Det den autonoma miljön strävar efter är ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution.

Vit makt-miljön

Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Uppfattningarna kan variera från föreställningen om ett raskrig där extremisterna är soldater, till en uppfattning om att olika raser ska få

---

⁴ *Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Ds 2014:4)*

tillåtas existera i världen vid sidan av varandra så länge de olika raserna inte blandas. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammat denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön).

Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De använder benämningar som patriotism eller ”nationella rörelsen” för att beskriva sig själva.

Våldsbejakande islamistisk extremism

Inom den våldsbejakande islamistiska extremistmiljön finns i huvudsak två ideologiska influenser som är aktuella i en svensk kontext. Influenserna kan tillskrivas al-Qaida och al-Shabaab. Skillnaderna dem emellan ligger närmast i att de budskap som förs fram vävts samman med olika nationella och lokala politiska intressen i de länder där de har stark etablering.

Den globala islamistiska extremismen har fått en tillströmning av anhängare, mycket tack vare vissa ideologers extensiva spridning av budskap om att det krävs våldsamma metoder för att förändra samhället. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre och att återinföra den muslimska kulturens storhetstid. Den västerländska kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och materialism görs till mål för angrepp från miljöns extremister.

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspirerades övergripande av en salafistisk-jihadisk ideologi. Detta ideologiska paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor. Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. De västerländska demokratiska styrelseidealerna, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då

även till mål för angrepp från miljöns extremister. I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder lyckades IS skickligt profitera på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda på social media attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen. IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har tillgå. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatspersoner som har haft direkt kontakt med terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess upprop och ideologi.

Lokal lägesbild

Alla stadsdelsnämnder ska tillsammans med polisen ha aktuell kunskap om läget avseende våldsbejakande extremistiska rörelser. Lägesbilden kring våldsbejakande extremism tas fram tillsammans med lokalpolisen och andra berörda aktörer. Utifrån analysens resultat görs en bedömning av hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Där det finns problem med våldsbejakande extremism ska insatser genomföras.

Lokal lägesbild Älvsjö

En lokal lägesbild för stadsdelsområdet har tagits fram genom en skriftlig enkät till samtliga 12 skolor samt 15 förskolor i Älvsjö, socialtjänsten, trygg- och säkerhetsrådet, medborgarkontoret och polisen. Utöver det har statistik från stadens incidentrapporterings-system KIA tagits fram. En privat och tre kommunala skolor svarade på enkäten. Av dessa svar uppgav en skola att de sett en ökning av elever med högextrema åsikter.

Förskolorna gav ett samlat svar på enkäten.. Enligt svaret har ingen förskola stött på något som kan visat tecken tendenser till våldsbejakande extremism.

Socialtjänsten uppgav att de inte sett några indikationer på våldsbejakande extremism.

Medborgarkontoret uppgav att de bevittnat rasism men inget som tyder på våldsbejakande extremism.

Trygg- och säkerhetsrådet i Älvsjö uppgav att de inte heller sett några specifika signaler på våldsbejakande extremism.

Trygg- och säkerhetsrådet består av:

- Polis
- Storstockholms brandförsvaret
- SL
- Svenska bostäder, Familjebostäder, Stockholmshem
- Fastpartner
- Stockholmsmässan
- Älvsjöföretagarna
- Kyrkan, Brännkyrka församling
- Grundskolerektorna i Älvsjö
- Vårdcentralerna i Älvsjö, Fruängen och Liseberg
- Psykiatri/BUP: Liljeholmens psykiatriska mottagning
- Barn- och ungdomspsykiatri i Skärholmen
- Säkerhetssamordnare
- Verksamhetsområdeschef för äldre- och funktionsnedsatta
- Verksamhetsområdeschef för barn-, ungdom och vuxna
- HR/Administrativ chef
- Ekonomichef
- Kommunikatör
- Preventionssamordnare
- Planeringssekreterare
- Demokratisamordnare
- Parkintendent

Rådet leds av stadsdelsdirektören.

Polisen uppmanades svara på enkäten utifrån deras upplevelser och kännedom även om de ingår i trygg- och säkerhetsrådet. Polisen valde att inte svara på enkäten utan i stället redogöra för den underrättelsebild som de har. Sammantaget visar polisens underrättelsebild för hela Region Stockholm att det främst är aktörer från jihadistisk extremism och vit makt-miljön som ökar. Den autonoma miljön bedöms långsiktigt vara på tillbakagång i regionen.

Älvsjö stadsdelsnämnd ligger i ett större område i Södra Stockholm där risken för våldsbejakande extremism i form av vit makt är störst. Älvsjö stadsdel i sig har inte fått några indikationer på att det skulle finnas sådan verksamhet eller individer i riskzon för våldsbejakande extremism i Älvsjö specifikt.

Statistik från stadens olika förvaltningar och bolag utifrån KIA visar att det förekommer klotter och klistermärken mestadels av vitmakt karaktär.

Analys

Den samlade bilden av läget i Älvsjö är att det inte finns någon stor oro för våldsbejakande extremism, varken från polisen eller från andra aktörer. Detta kan vara en möjlig orsak till att flera skolor valt att inte svara på enkäten. Uppföljningsarbetet bör därför fokusera på att följa upp eventuella förändringar av den lokala lägesbilden.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete handlar bland annat om att öka medvetenheten i demokratifrågor, samt att bedriva ett förebyggande arbete mot utanförskap, våld och annan kriminalitet. Hur normer kring kriminalitet och en våldsbejakande mansroll skapas och kan förändras är viktigt i detta. Insatserna handlar inte specifikt om radikaliserings och extremism, utan är generellt förebyggande och bedrivs redan i stadsdelarna – i förskolor och skolor, på mötesplatser för unga, inom socialtjänsten samt genom det arbete ideella organisationer utför.

Frågan om vad det är som gör att våldsbejakande extremistiska grupper växer fram i ett samhälle är mycket komplex. Generellt rör det sig alltid om samverkande faktorer. Inget enskilt förhållande kan tillskrivas skulden för att extremistmiljöer växer fram. En grundförutsättning för att enskilda personer inte ska dras till våldsbejakande extremistmiljöer är att barn och unga får en bra uppväxt, ges goda förutsättningar till bra resultat i skolan, en rik och meningsfull fritid och arbete eller sysselsättning. Arbete mot våldsbejakande extremism i Älvsjös förebyggande arbete ska vila på att det finns god tillit, jämlikhet och delaktighet.

Stadsdelsnämndernas arbete ska fokusera på att motverka utanförskap och förebygga att enskilda individer attraheras av våldsbejakande miljöer. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska inkluderas i det befintliga främjande och förebyggande arbetet och kombineras med demokratistärkande insatser och aktiviteter för att skapa ett motståndskraftigt samhälle. *Stadens insatser mot våldsbejakande extremism har särskilt hög prioritet inom stadsdelens arbete för att förebygga kriminalitet.*

I Segerstedts Institutets rapport ⁽⁵⁾ tas följande komponenter fram som verksamma för arbetet mot våldsbejakande extremism. Det finns anledning att se till att socialarbetare och pedagogisk personal ges möjlighet att arbeta enligt följande komponenter:

- Att ha en fungerande samverkan mellan myndigheter.
- Att ha en lokal förankring.
- Att involvera anhöriga och civilsamhälle.
- Att tillgodose demokrati, mänskliga rättigheter och tillgång till välfärd.

---

⁵ Segerstedtsinstitutets rapport: Göteborgs universitet: 1 Socialt arbete, pedagogik, och arbetet mot så kallad våldsbejakande extremism- En översyn

- Att se människan, inte ideologin.
- Att kritiskt och reflexivt granska den egna organisationen.

Förebyggande arbete i Älvsjö

Den viktigaste förebyggande insatsen för att motverka våldsbejakande extremism är att hålla en hög kvalitet i stadsdelsförvaltningens verksamheter.

Aktivitet	Tidplan	Målgrupp
MVP (mentorskap i våldsprevention) en våldsförebyggande och normkritisk utbildning	Vår och höst 2017	Skola och fritid
ABC föräldrautbildningar och ABC på lätt svenska-föräldrautbildning.	Löpande under året	Småbarns-föräldrar
Älskade förbannade tonåring och Komet - föräldrautbildning	”	Tonårs-föräldrar
Förskolornas arbete med likabehandlingsplaner och värdegrund	Löpande	Personal, föräldrar och barn
Kompetensutveckling i arbete med jämställdhet och normkritik	Internutbildning på chefsmöte och arbetsplatsträffar	Chefer och medarbetare
Feriejobb för ungdomar	Sommarferier	Ungdomar 16-19 år
Trygg- och säkerhetsrådets samverkansgrupp	2-3 ggr per år	Polis, fastighetsbolag, SL, Stockholms brandförsvär, skola
Trygghetsvandringar	1-2 ggr per år	Ungdomar och boende
Platssamverkan med polisen och andra aktörer för öka trygghet i Solberga och Älvsjö centrum	3-4 ggr per år	Fastighetsägare och företagare
Samverkansforum för socialtjänst, fritid, prevention och polis med inriktning på ungdomar i riskzonen	4-6 ggr per år	Se kolumn 1

Stadsdelsförvaltningen ska utarbeta en rutin för hur verksamheterna förväntas hantera frågor om lokaluthyrning. Denna rutin kommer att förankras på ett chefsforum. Förvaltningen kommer också ta upp frågan med de samverkanspartners som ingår i trygghets- och säkerhetsrådet.

Stadsdelsnämndens reviderade riktlinjer för föreningsbidrag bygger på tillgänglighet, delaktighet, jämlikhet, jämställdhet och trygghet. Av riktlinjerna framgår att stadsdelsnämnden inte beviljar bidrag till föreningar som uppmuntrar våldsbejakande extremism.

Förhindrande arbete

Det förhindrande arbetet är de insatser och åtgärder som riktas mot personer som håller på att hamna i, eller befinner sig i våldsbejakande extremistmiljöer. Socialtjänsten har till uppgift att genom olika insatser förebygga att barn och unga dras in i våldsbejakande extremism och stödja de som är involverade att lämna dessa miljöer.

Varje insats som ges till individer av detta skäl måste anpassas individuellt. Älvsjö köper in öppenvård vid behov.

Tidig upptäckt

Inom ramen för arbetet mot våldsbejakande extremism är det viktigt att upptäcka extremistiska miljöer och personer i riskzon att radikaliserar i ett tidigt skede. Medarbetare som jobbar med frågan behöver därför känna till den lokala lägesbilden.

Inom ramen för stadsdelarnas uppdrag ska åtgärder vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, om individer som rekryterar till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden om radikalisering. Arbetet ska ske i samverkan med Polismyndigheten och andra berörda myndigheter och aktörer. Det finns i Älvsjö ett uppbyggt samarbete mellan polis och stadsdelsförvaltning som finns redogjort för i samverkansavtalet med polisen. Här ingår samverkan för att gemensamt vidta nödvändiga åtgärder när risker för våldsbejakande extremism upptäcks.

Kunskap om olika gruppers symboler och andra kännetecken, till exempel kläder, är också betydelsefull. Liksom kunskap om vart medarbetare och medborgare ska vända sig när det finns misstanke

att en person håller på att radikaliseras eller på annat sätt stödjer, rekryterar eller förespråkar våldsbejakande extremism. Den centrala samordnaren ska under 2017 starta upp ett stadsövergripande arbete att ta fram ett metodstöd i syfte att säkerställa att medarbetarna ges förutsättningar att hantera detta. Älvsjö avser att använda sig av detta arbete.

Avhopparverksamhet

I staden ska socialtjänsten ha förmåga och förutsättning att underlätta för dem som vill lämna en våldsbejakande miljö och åtgärder ska kunna vidtas skyndsamt. Insatser som utgör stöd till individer över 18 år och som är motiverade att lämna extremistiska miljöer, bedöms utifrån motsvarande kriterier som idag används för att ge stöd till individer som vill lämna grov brottslig verksamhet.

Den stadsövergripande avhopparverksamheten är organiserad på enheten för hemlösa och riktar sig till individer som har kontakt med polisens avhopparverksamhet. För dessa individer erbjuder socialtjänsten insatser jämlikt 4 kap 1 § socialtjänstlagen, exempelvis tillfälligt stödboende eller tillfällig bostad med boendestöd.

Därutöver kan socialtjänsten i Älvsjö ge individuellt behovsprövade insatser i såväl öppna former som i form av placering utanför hemmet, både enligt socialtjänstlagen och lagen om vård av unga (LVU) samt erbjuda råd och stöd.

Stöd till anhöriga

Om socialtjänsten får kunskap om anhöriga eller närstående till individer som är involverade i våldsbejakande extremism ska de informera om att stöd finns att få enligt samma principer som för andra brottsoffer.

Socialtjänsten i Älvsjö erbjuder stöd, råd och hjälp till anhöriga. I vissa fall kan denna hjälp ges i ordinarie verksamhet men vid behov köps den in externt.

Utbildning

Det behövs en bred medvetenhet om problematiken bland berörda medarbetare. Utbildning ska erbjudas till anställda för att utveckla kompetensen kring hur identifieringen av extremistiska miljöer och

individer bäst görs och vilka insatser och åtgärder som är mest lämpliga att genomföra. Den centrala samordnaren ska ta fram en stadsövergripande utvecklingsplan. Utbildning ska genomföras i samverkan mellan stadsledningskontoret och förvaltningarna. Älvsjö avser att utbilda all sin personal i stadens regi.

Förvaltningen kommer att prioritera stadens satsningar på kompetensutveckling för de medarbetare som har en viktig funktion i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Uppföljning

En första uppföljning av vidtagna åtgärder utifrån handlingsplanen ska göras i samband med årets verksamhetsberättelse. Uppföljning sker även löpande i olika forum, exempelvis inom ramen för samverkan med lokalpolisen. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 2018. I revideringen ska status på föregående års vidtagna åtgärder framgå.